

**EESTI KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA**

ESTONIAN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

Riigikogu sotsiaalkomisjon
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Meie 15.01.2014 nr 4/24

**Arvamuse esitamine tööturuteenuste ja –toetuste
seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise
seaduse (521 SE) eelnõu kohta**

Lugupeetud Margus Tsahkna

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi Kaubanduskoda) pöördub Riigikogu sotsiaalkomisjoni poole seoses tööturuteenuste ja –toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse (521 SE) eelnõuga (edaspidi Eelnõu). Kaubanduskoda ei toeta Eelnõuga kavandatavat muudatust, mille kohaselt ei võeta enam töötuna arvele äriühingu juhatuse liiget, kes ei saa oma ülesannete täitmise eest tasu. Meie hinnangul ei ole nimetatud muudatuse tegemine vajalik ega piisavalt põhjendatud, ühtlasi juhime tähelepanu mitmetele puudustele Eelnõu mõjude analüüsi osas.

Kehtiva tööturuteenuste ja –toetuste seaduse (edaspidi TTTS) § 6 lg 5 punkti 4 alusel ei võeta isikut töötuna arvele, kui ta on juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige ja saab selle eest tasu. Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse TTTS § 6 lg 5 punkti 4 ning sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Isikut ei võeta töötuna arvele, kui ta:

„4) on äriühingu juhatuse liige, prokurist, täis- või usaldusühingut esindama volitatud osanik, välismaa äriühingu filiaali juhataja või mitteresidendi muu püsiva tegevuskoha juht;“

See tähendab, et Eelnõu kohaselt ei võeta enam töötuna arvele isikut, kes on juhatuse liige ja see ei sõltuks enam ka sellest, kas isik saab või ei saa oma ülesannete täitmise eest tasu. Järgnevalt esitame oma põhjendused, miks oleme vastu Eelnõuga kavandatavale muudatusele ja miks peaks meie hinnangul isikul olema ka tulevikus võimalus võtta end töötuna arvele juhul, kui ta on äriühingu juhatuse liige ja ei saa selle eest tasu.

1. Eelnõu seletuskirjas (lk 4) tuuakse välja, et töötuna arvelevõtmise tingimuste muudatuse eesmärk on vältida nende isikute töötuna arveleolekut, kes tegelikult ei ole ilma tööta. Kaubanduskoda on seisukohal, et ilma tööta võivad olla ka need isikud, kes on äriühingu juhatuse liikmed ja ei saa oma ülesannete täitmise eest tasu. Näiteks äriregistri andmetel oli 2013. a. alguse seisuga äriregistrisse kantud 136 454 äriühingut, kuid Maksu- ja Tolliametile esitatud deklaratsioonid näitavad, et 2012. a tegutses Eestis ainult 49 426 äriühingut (andis tööd vähemalt ühele inimesele ja deklareeris nullist suuremat käivet ja makse). Seega näitab statistika, et äriregistrisse on kantud tuhandeid ettevõtteid, millel sisuliselt puudub majandustegevus. Kui äriühingul puudub sisuline majandustegevus, siis ei saa ka eeldada, et

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

Estonian Chamber of Commerce and Industry • Эстонская Торгово-промышленная палата

selle äriühingu juhatuse liige, kes ei saa oma ülesannete täitmise eest ka tasu, teeb tööd. Teatavasti on aga vastavalt äriseadustikule nõutud igal äriühingul vähemalt ühe juhatuse liikme olemasolu.

2. Kaubanduskoja hinnangul võib Eelnõu avaldada negatiivset mõju ettevõtlusaktiivsusele. Eelnõu seletuskirjast ilmneb, et Eelnõu koostajad ei ole hinnanud Eelnõuga kavandatava muudatuse mõju ettevõtlusaktiivsusele, analüüsitud on mõju vaid töötute arvule, töötuskindlustuse ja töötutoetuse kuludele ning sotsiaalmaksu laekumisele.

Kaubanduskoda soovib tähelepanu juhtida asjaolule, et paljudel alustavatel ettevõtetel ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, et maksta ettevõtte käivitusfaasis juhatuse liikmetele tasu. Seetõttu võtab teatud osa alustavate ettevõtete omanikest, kes on ühtlasi sama ettevõtte juhatuse liikmed, end töötuna arvele, et saada ravikindlustust. Kaubanduskoja hinnangul võib Eelnõu jõustumisel teatud osa inimestest loobuda oma ettevõtte loomisest, sest lisaks äriühingusse tehtud sissetulekute kaotamise riskile võib inimene jääda ka ravikindlustuseta. Viimane on aga siiski oluline tagatis, mis annab kindlustunnet just ettevõtluse alustamise faasis kui tulu enamasti veel ei ole.

Lisaks ei ole Eelnõu seletuskirjas analüüsitud, kuidas mõjutab Eelnõu nende palgatöötajate käitumist, kes soovivad palgatöö kõrval tegeleda ettevõtlusega või teevad seda juba praegu. Ühelt poolt võib ettevõtlus olla palgatöötajate jaoks lisatöö ja –teenimise võimalus, millest hiljem võib välja kujuneda põhiline sissetulekuallikas ehk palgatöö asendatakse ettevõtlusega. Samas võivad palgatöötajad olla ka hobiettevõtjateks, kes teenivad oma hobi (nt fotograafia, käsitöö, veebikujundus) pealt raha, aga see ei ole nende jaoks põhiline tulu ning nad ei elaks hobiettevõtlusest ära. Kaubanduskoda on seisukohal, et Eelnõu jõustumisel võib väheneda nende palgatöötajate arv, kes soovivad samal ajal tegeleda ka ettevõtlusega, sest näiteks palgatöölt koondamise korral ei oleks neil õigust võtta end töötuna arvele (nad ei saa töötuskindlustushüvitist ning nad võivad jääda ravikindlustuseta), kui nad on samal ajal äriühingu juhatuse liikmed.

Mööname, et palgatööline, kes ühtlasi tegeleb ka ettevõtlusega ning on juhatuse liige, võib töötuks jäämise korral juhatusest tagasi astuda, et tal oleks võimalik end töötuna arvele võtta. Samas võib see osutada problemaatiliseks, kui palgatööline on ainukene juhatuse liige ning ühtlasi ettevõtte ainuomanik. Leiame, et selliste valikute loomine ei peaks olema seaduse eesmärk ning täiendavalt on problemaatiliseks ka asjaolu, et juhul kui isik ise või tema eest on tasutud eelnevalt nii sotsiaalkindlustusmaksed ja ka töötuskindlustusmaksed on isikul ka õiguspärane ootus, et sisuliselt töötuks jäädes (töö oluliseks tunnuseks on tasu saamine) tagatakse talle vastava kindlustuse kaitse vähemalt teatud tähtaja jooksul.

Eelnevast tulenevalt leiame, et Eelnõuga kavandatav juhtimis- ja kontrollorgani liikmeid puudutav muudatus võib vähendada ettevõtlusaktiivsust, mis omakorda avaldab negatiivset mõju maksutulude laekumisele. Mööname, et Eelnõuga kavandatava muudatuse mõju ettevõtlusaktiivsusele on keeruline hinnata, kuid see ei saa olla põhjuseks, et jätta nimetatud mõju hindamata ning seda ignoreerida.

3. Eelnõu koostajad on mõjude hindamisel võtnud aluseks kuupäeva 30.04.2013, mil töötuna oli arvel 4 433 juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liiget, kellest 60% olid seotud äriühingutega ning ülejäänud 40% mittetulundusühingutega ja sihtasutustega. Kaubanduskoja hinnangul ei ole aga korrektne viia mõjude analüüsi läbi ühe ajahetke põhjal, sest töötute arv on ajas pidevalt muutuv. Eelnõu koostajad oleksid pidanud hindama, kui suurt sihtgruppi mõjutab Eelnõuga kavandatav muudatus tulevikus, mitte tegema analüüsi mineviku ühe ajahetke (30.04.2013) põhjal, kuna tegemist on muudatusega, mis omab kestvat iseloomu.

Eelnevalt tulenevalt teeme ettepaneku jätta Eelnõust välja § 1 punktid 5 ja 6.

Kui seda ettepanekut ei ole võimalik kaalukatel põhjustel toetada, siis palume kaaluda lahendust, mille kohaselt oleks isikul õigus end töötuna arvele võtta, kui ta on äriühingu juhatuse liige, prokurist, täis- või usaldusühingut esindama volitatud osanik, välismaa äriühingu filiaali juhataja või mitteresidendi muu püsiva tegevuskoha juht ning ei saa selle eest tasu, kuid erinevalt kehtivast korrast ei oleks tal enam õigust saada töötutoetust ega töötuskindlustushüvitist. Samas jääks riigile alles kohustus maksta selle isiku eest sotsiaalmaksu. Nimetatud kohustus võiks piirduda näiteks kuue kuu kuni aastaga. See tähendab, et eelnevalt nimetatud isikutel oleks ravikindlustus ainult viidatud perioodi jooksul alates töötuna arvelevõtmisest.

Loodame, et peate võimalikuks meie poolt esitatud ettepanekutega arvestada. Vajadusel oleme nõus oma seisukohti täiendavalt selgitama. Samuti oleme valmis kohtuma ning Eelnõuga kavandatavate muudatuste üle täiendavalt arutama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Koostanud: Marko Udras Marko.Udras@koda.ee 6040070